

Bo von Eyben, Peter Mortensen
Ivan Sørensen

LÆREBOG I OBLIGATIONSRET II

Personskifte i skyldforhold
Fordringers ophør
Hæftelsesformer

3. UDGAVE

THOMSON REUTERS

Bo von Eyben, Peter Mortensen og Ivan Sørensen
Lærebog i Obligationsret II
3. udgave/1. oplag
© Forlaget Thomson A/S, København 2008

ISBN 978-87-619-2270-0

Omslag: Axel Surland, Ljungbyhed
Sats og tryk: AKA-PRINT A/S, Århus

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af
denne bog eller dele af den er ikke tilladt ifølge
gældende dansk lov om ophavsret.
Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Bogens sigte er fortsat at udgøre lærebogsgrundlaget i obligationsret på jurastudiet sammen med *Mads Bryde Andersen* og *Joseph Lookofsky*: *Lærebog i Obligationsret I – Ydelsen, Beføjelser*. Fremstillingen er ført ajour til omkring d. 1. september 2008 med ny lovgivning, retspraksis og litteratur. Kap. 13, afsnit 5.4., er helt omskrevet som følge af den nye forældelseslov. Derudover er fremstillingen på enkelte punkter blevet udbygget noget, men hovedvægten ligger fortsat på de grundlæggende regler, hvorfor fremstillingen – herunder henvisningerne til retspraksis – ikke tilsigter at være udtømmende.

Stud.jur. *Ditte Reinstrup* har bistået ved ajourføringen af registrene. Danske Bank takkes for tilladelse til at anvende de i kap. 14, afsnit 2.2.3., gengivne kautionsformularer.

København, september 2008

Bo von Eyben

Peter Mortensen

Ivan Sørensen

Indholdsfortegnelse

Del 3: Personskifte i skyldforhold. Fordringers ophør. Hæftelsesformer

Kapitel 11. Debitorskifte

1.	Om personskifte – terminologi.	15
2.	Hovedreglen om debitorskifte.	17
2.1.	Debitorskifte kræver kreditors samtykke.	17
2.2.	Særligt om gensidigt bebyrdende kontrakter.	20
3.	Aftaler om debitorskifte.	22
3.1.	Aftaler i almindelighed.	22
3.1.1.	Aftaleindgåelse og fortolkning.	22
3.1.2.	Debitorskifte aftalt mellem den oprindelige debitor og kreditor.	24
3.1.3.	Kort om tredjemandsløfter.	25
3.1.4.	Debitorskifte aftalt mellem den oprindelige og den nye debitor.	26
3.1.5.	Debitorskifte aftalt mellem den nye debitor og kreditor.	28
3.2.	Retsstillingen efter et gyldigt debitorskifte.	28
3.3.	Retsstillingen ved et debitorskifte uden samtykke eller med ugyldigt samtykke.	30
4.	Særlige tilfælde af debitorskifte.	32
4.1.	Gældsovertagelse ved pant i fast ejendom – TL § 39 ...	33
4.2.	Automatisk debitorskifte.	34
4.2.1.	Arv og hensidden i uskiftet bo.	35
4.2.2.	Rettigheder, der påhviler fast ejendom som sådan, og overgår fra ejer til ejer (ejendomsbyrder).	36
4.2.3.	Konkursbehandling.	37
4.3.	Andre særregler.	38

Kapitel 12. Kreditorkifte

1.	Hovedreglen: Fri overførlighed og undtagelser herfra	41
1.1.	Fri overførlighed	41
1.2.	Begrænsninger i overførligheden	43
1.2.1.	Begrænsninger af hensyn til kreditor	44
1.2.1.1.	Løn og arbejdsvederlag	44
1.2.1.2.	Personskadeserstatning	46
1.2.1.3.	Sociale ydelser	48
1.2.2.	Begrænsninger af hensyn til debitor	49
1.2.2.1.	Kreditors personlige egenskaber har afgørende betydning for debitor	49
1.2.2.2.	Retten efter en gensidigt bebyrdende aftale	50
1.2.3.	Begrænsninger ved debtors dispositive handlinger	57
1.2.3.1.	Båndlæggelse	57
1.2.3.2.	Begrænsninger ved aftale	58
2.	Gældsbrevsloven – simple og negotiable fordringer	60
2.1.	Terminologi: Sempel eller negotiabel fordring?	60
2.2.	Hvornår er et gældsbrev negotiabelt?	61
2.3.	Særligt om tinglyste digitale gældsbreve (pantebreve)	63
2.4.	Definition af et gældsbrev	64
3.	Debtors retsstilling over for den oprindelige kreditor	65
4.	Retsforholdet mellem kreditor/overdrager og erhververen	67
5.	Overdragelse af simple fordringer	68
5.1.	Debtors indsigelser over for erhververen	68
5.1.1.	Hvilke indsigelser kan debitor gøre gældende?	68
5.1.2.	Undtagelser – indsigelser, der fortabes	71
5.1.3.	Debtors indsigelser over for kreditors egne kreditorer og kreditors arvinger	74
5.2.	Betalingslegitimation	75
5.2.1.	Betaling til kreditor/overdrager	75
5.2.2.	Betaling til erhververen	80
5.3.	Kort om omsætningsbeskyttelse og prioritetsstilling	81
5.3.1.	Simple papirgældsbreve og -fordringer	81
5.3.2.	Tinglyste digitale simple gældsbreve	83
5.3.3.	Tinglyst underpant i ejerpantebreve	84
6.	Overdragelse af negotiable fordringer	85
6.1.	Almindelige regler om omsætningsgældsbreve	85

6.1.1.	Debtors indsigelser over for erhververen	85
6.1.1.1.	Det almindelige udgangspunkt	85
6.1.1.2.	Betingelserne for erhververens ekstinktion	88
a.	Papirgældsbreve – grundbetingelserne i gbl. § 15	88
1°	Overdragelse	89
2°	Erhvervet ret	90
3°	Fået i hænde	91
4°	God tro	91
b.	Tinglyste digitale negotiable gældsbreve	93
6.1.1.3.	Svage indsigelser, gbl. § 15	94
6.1.1.4.	Stærke indsigelser, gbl. §§ 16 og 17	98
6.1.2.	Betalingslegitimation	101
6.1.2.1.	Negotiable papirgældsbreve	101
a.	Ihændeherens særlige retsstilling	101
b.	Debtors pligt til at betale til ihændeheren	102
c.	Debtors frigørelse ved betaling til ihændeheren	104
d.	Debtors frigørelse ved betaling til kreditor/overdrager	105
6.1.2.2.	Tinglyste digitale negotiable gældsbreve	106
6.1.3.	Kort om erhververens omsætningsbeskyttelse og prioritetsstilling	108
6.1.3.1.	Negotiable papirgældsbreve	108
6.1.3.2.	Tinglyste digitale negotiable gældsbreve	110
6.2.	Fondsaktiver	111
6.2.1.	Begrebet fondsaktiver	111
6.2.2.	Registrering i en værdipapircentral	112
6.2.3.	Ekstinktion af indsigelser	114
6.2.4.	Betalingslegitimation	115
6.2.5.	Kort om erhververens omsætningsbeskyttelse	116
6.3.	Andre negotiable dokumenter	117

Kapitel 13. Ophørsmåder

1.	Indledning – oversigt over ophørsmåder	119
2.	Opfyldelse og surrogater herfor	122
2.1.	Fuldstændig opfyldelse	122
2.2.	Delvis opfyldelse	125
2.2.1.	Afdrag	125
2.2.2.	Efterbetaling	127
2.3.	Tilbagesøgning	135
2.4.	Opfyldessurrogater	146
3.	Eftergivelse	148
4.	Modregning	151
4.1.	Modregning som ophørsmåde	151
4.2.	Almindelige betingelser for modregning	152
4.2.1.	Udjævnelige (komputable) fordringer	152
4.2.2.	Afviklingsmodne fordringer	153
4.2.3.	Gensidige fordringer	154
4.2.4.	Retskraftige modfordringer	158
4.2.5.	Omtvistede fordringer	158
4.2.6.	Modregnerens erklæringsafgivelse	159
4.3.	Begrænsninger i modregningsadgangen	159
4.3.1.	Effektiv betaling	159
4.3.2.	Beskyttede fordringer	160
4.4.	Udvidelser af modregningsadgangen	161
5.	Ikke-udøvelse af retten	164
5.1.	Forholdet mellem forskellige passivitetsregler	164
5.2.	Prækclusion og fristregler	167
5.3.	Passivitet	169
5.4.	Forældelse	175
5.4.1.	Baggrunden for forældelsesloven	175
5.4.2.	Lovens anvendelsesområde	177
5.4.3.	Den almindelige forældelsesfrist	180
5.4.3.1.	Hovedreglen om 3-års forældelse ..	180
5.4.3.2.	Begyndelsestidspunktet	182
a.	Almindelige regler	182
b.	Særlige regler	186
5.4.4.	Suspension og absolutte frister	189
5.4.4.1.	Suspension	189
5.4.4.2.	Andre hindringer	198
5.4.4.3.	Den absolutte frist	199
5.4.5.	Længere forældelsesfrister	201
5.4.5.1.	Særligt retsgrundlag	201

5.4.5.2.	Pengelån	204
5.4.5.3.	Andre særregler	205
5.4.6.	Afbrydelse af forældelse	206
5.4.6.1.	Indledning	206
5.4.6.2.	Skylderkendelse	207
5.4.6.3.	Retslige skridt	208
5.4.6.4.	Foreløbig afbrydelse	211
5.4.7.	Retsvirkninger af forældelse	214
5.4.7.1.	Ophørsvirkning	214
5.4.7.2.	Accessoriske virkninger	215
5.4.8.	Specielle forældelsesregler	216
5.4.8.1.	Særregler i forbindelse med henvisninger til forældelsesloven ...	216
5.4.8.2.	Udfyldning med forældelseslovens regler	217

Kapitel 14. Hæftelsesformerne og deres betydning

1.	Hæftelsesformer	221
1.1.	Pro rata hæftelse	221
1.2.	Solidarisk hæftelse	221
1.3.	Hæftelsens art	222
1.4.	Hvorledes hæfter debitorerne?	223
2.	Hæftelsen i forskellige skyldforhold	223
2.1.	Kontraktmæssige forpligtelser	223
2.2.	Sikringsformer	225
2.2.1.	Kaution og andre sikringsformer	225
2.2.2.	Kautionsformer	228
2.2.3.	Kautionserklæringens tilblivelse og indhold	232
2.2.4.	Fortolkning af kautionsaftalen	241
2.2.5.	Tilsidesættelse eller modifikation af kautionsaftalen	242
2.2.6.	Kautionsforpligtelsens omfang – hvor meget hæfter kautionisten for?	244
2.2.7.	Kautionsforpligtelsens ophør eller begrænsning	246
2.2.7.1.	Ved opfyldelse	246
2.2.7.2.	Ved misligholdelse	247
2.2.7.3.	Ved risikoforøgelse herunder henstand	248
2.2.7.4.	Ved modregning	250

2.2.7.5.	Ved opsigelse	251
2.2.7.6.	Ved forældelse	252
2.3.	Deliktsmæssige forpligtelser	252
2.4.	Hæftelsen ved forskellige selskabsformer og organisationer	253
2.4.1.	Aktieselskaber	253
2.4.2.	Anpartsselskaber	255
2.4.3.	Andelsselskaber	255
2.4.4.	Interessentskaber	256
2.4.5.	Sameje	257
2.4.6.	Stille selskaber	258
2.4.7.	Kommanditselskaber	258
2.4.8.	Partrederier	259
2.4.9.	Foreninger og fonde	259
2.5.	Andre hæftelsesforhold	261
3.	Betydningen af solidarisk hæftelse	261
3.1.	Ansvarsfordeling og regres	261
3.1.1.	Ansvarsfordeling mellem debitorer	261
3.1.2.	Kautionsisters regreskrav	263
3.1.3.	Forskellige regresordninger	265
3.2.	Indbyrdes afhængighed	265
	Forkortelser	267
	Litteraturfortegnelse	268
	Lovregister	274
	Domsregister	281
	Stikordsregister	287

Del 3:

Personskifte i skyldforhold (kap. 11 og 12)

Fordringers ophør (kap. 13)

Hæftelsesformer (kap. 14)

Bogen udgør andet bind af en samlet lærebogsfremstilling af obligationsretten. Første bind er: Mads Bryde Andersen og Joseph Lookofsky: Lærebog i Obligationsret I – Ydelsen, Beføjelser.

Bogen omhandler:

- Personskifte i skyldforhold (debitor- og kreditorskifte)
- Fordringers ophør – særligt om modregning og forældelse
- Hæftelsesformer – herunder hovedpunkter i kautionslæren og hæftelsen i forskellige selskabsforhold.

Fremstillingen er ført ajour til 1. september 2008 med ny lovgivning, retspraksis og litteratur. Afsnittet om forældelse af fordringer er helt omskrevet som følge af den nye forældelseslov. Fremstillingen er desuden på enkelte punkter blevet udbygget noget, men hovedvægten ligger fortsat på de grundlæggende regler, principper og hensyn. Bogen er dog tilstrækkeligt udførlig til også at have interesse for praktikere, bl.a. ved omtale af især nyere praksis på området.

Bogens forfattere er Bo von Eyben, Peter Mortensen og Ivan Sørensen. Alle underviser og forsker i formueret ved Københavns Universitets Juridiske Fakultet.

FORLAGET THOMSON

